# GAZETA KRAKOWSKA

## Nro 95.

Z KRAKOWA DNIA 28 LISTOPADA 1821 ROKU WE SRODĘ.

*Z Warszawy d. 20 Listopada.*

Dziś Stolica tuteysza obchodzi uroczyście imieniny Jego Cesarzewicowskiey Mości Wielkiego Xcia Michała Pawłowicza, oraz Swięto wszystkich Cesarsko-Rossyyskich Orderów.

*Z Petersburga d. 25 Października d. h.*

Cesarz Imć Naywyższy rozkazać raczył, ażeby z powodu śmierci JO. Landgrafini Hessen-Homburg, wdowy, dwór Naywyższy włożył żałobę na 2 tygodnie, zaczynaiąc od dnia 20 b. m.

Kompaniia Rossyysko-Amerykańska, pierwszy raz potwierdzona i przywileiami udarowana w roku 1799tym, otrzymała teraz, przez Ukaz d. 13 Września, nowe potwierdzenie J. C. M. na lat 20, tudzież przywileie i prawidła, z odmianami i dodatkami, stosownemi do okoliczności. Ostatnia Gazeta Senacka z dnia 22 ogłosiła te przywileie i prawidła.

Komitet Bibliyny Oddziału Moskiewskiego, d. 17 Września, odprawił posiedzenie, na którem okazywane były exemplarze, wydrukowanych nakładem Oddziału Biblii w ięzyku dawnym Greckim, z taką niecierpliwością oczekiwaney w całey Europie, i Nowego Testamentu w ięzyku Polskim w liczbie 10,000. Około końca teraźnieyszego roku spodziewa się Komitet ukończyć drukowanie całey Biblii w ięzyku Polskim, w liczbie 7000 Exemplarzy.

Angielka, Sara Silbam, znaioma ze swoich chrześciańskich prawideł i długoletnią pracą nabytego doświadczenia w wychowaniu i uczeniu dzieci podług prawideł wzaiemnego uczenia, w tymże celu do Petersburga przybywszy, więcey roku uczyła się ięzyka Rossyyskiego, a teraz za Naywyższem pozwoleniem, pod wiedzą Ministeryium spraw duchownych i narodowego oświecenia, otworzyła szkołę wzorową dla dziewcząt. Przyymowane będą dzieci tylko ubogich rodziców: będą się uczyły, sposobem wzaiemnego uczenia, czytać i pisać po Rossyysku, początków arytmetyki i robót ręcznych, płci swoiey właściwych, a potrzebnych dla prostego stanu, tudzież praktycznym sposobem wszystkich części gospodarstwa domowego. Obok wpaiania chrześciańskiey mo-

ralności w postępkach, przestrzegać się będzie we wszystkiem porządek i roztropna oszczędność. Oddzielnie będą nauczane Zakonu Pańskiego, i podług okoliczności będą im wykładane nayistotnieysze wiadomości.

*Z Wilna d. 31 Października.*

Od dnia 13 do 19 b. m. bawił tu P. Józef Sękowski, który d. 1 Września roku 1819 wyiechał z Wilna, dla odbycia podróży w kraiach wschodnich, we względzie uczonym. W przeciągu tych dwóch lat, bawił w Stambule miesięcy 7. Zwiedził Troadę, Frygiią, Azyią mnieyszą, wiele wysp Archipelagu, Cypr, Syryią tak zamięszkaną, iako i wielką część pustyń, w których koczuiący żyią Arabowie. Potem udał się do Egiptu, zwiedził Nubiią i wyższą Etyopiią, aż do Deligo, około 16 stop: szer. półn: Ztamtąd powracał do Stambułu przez część Archipelagu i Azyią mnieyszą, w czasie zaburzeń i rzezi, które pustoszyły te krainy. Zabawiwszy nakoniec dwadzieścia dni w Stambule, wysiadł d. 7 Września w Odessie, i przez Nowo-Rossyią, Ukrainę, Kiiów, część Małorossyi i Białorusi, przez Homel, Mohilew i Orszę przybył do Wilna, zkąd udał się do Petersburga.

*Z Poznania d. 14 Listopada.*

Dzisieysza Gazeta tuteysza umieściła następuiące obwieszczenie względem związku kredytowego Ziemskiego:

"Stosownie do przyrzeczenia moiego z d. 12 z. m. przyymowałem aż do pierwszych dni tego miesiąca oświadczenia przystępu do Ziemskiego związku Kredytowego, a teraz podpisany akt podałem do zatwierdzenia N. Pana. Dłuższa zwłoka opóźniałaby niepotrzebnie organizacyią Instytutu. — Jchmość Właścicieli dóbr ziemskich, którzy się do mnie późniey z deklaracyiami przystąpienia do związku zgłosili, i tych, którzyby to ieszcze uczynić mieli zamiar, upraszam, bydź cierpliwemi, dopóki Dyrekcyia związku Ziemskiego kredytowego nie zacznie bydź czynną. Gdy exystencyia związku kredytowego przez zadeklarowane iuż akcessa dostatecznie iest zabezpieczoną, a według wyraźnry osnowy § 22 Regulaminu kredytowego wolno im przystępować do Towarzystwa w ciągu pierwszych lat pięciu interes przeto onychże nic nie traci na dotychczasowem opóźnieniu. — Przystąpiło iuż 108 Jchmość Właścicieli Ziemiskich, którzy tymczasowo iuż to dawnieyszemi i nowszemi cenami kupna, iuż sądownemi oszacowaniami, razem wartość kapitałową swych dóbr w summie 17 millionów 53, 393 Talarów wykazali; i o listy zastawne w wartości 6 millionów 599,863 Talarów wnieśli. Na nowo kilku znamienitych mieszkańców przyłączyło się do Towarzystwa, którzy albo wcale żadnych, lub dla formy tylko nader małą summę w listach zastawnych żądali. Przystąpili oni do związku w tym patryiotycznym zamiarze, ażeby przyłożyć się do wzmocnienia rękoymi Instytutu, po którym spodziewaią się powrotu kredytu prowincyi i utrzymania dobrego bytu spółobywateli. — Jak tylko otrzymam potwierdzony przez N. Pana dokument, zaproszę bez omieszki Członków Towarzystwa do wybrania z pośród siebie pełnomocników, a tych następnie, ażeby się pofatygowali do mnie do Poznania, w celu dokończenia zemną organizacyi całego Instytutu.

W Poznaniu d. 10 Listopada 1821 r.

Naczelny Prezes Prowincyi,

*v. Zerboni di Sposetti.*

*Z Paryża d. 10 Listopada.*

Izba Deputowanych nie mogła do 7 rozpocząć obrad dla małey liczby obecnych członków.

Przybył tu przed 3 dniami Xże Chrystyian Duński i naiął pałac w ulicy Castiglione.

W Arras, Lill i innych miastach północney Francyi Xże Angoulem przyymowany był z oznakami radości.

Gdy Xże Bordeaux przeszły rok karmiony był piersią, i bez choroby dostał pierwszych zębów, przeto z porady lekarzów będzie teraz odsadzony.

Ambasador nasz przy Porcie Ottomańskiey, Hr. Latour-Maubourg, wyiechał iuż na mieysce swoiego przeznaczenia.

P. Bartelemy, który wydał pismo pod tytułem: "Żądanie przewiezienia zwłoków Cesarza Napoleona do Francyi„ przyozdobione wielką zgłoską N. w koronie, został równie, iak Drukarz Galliot do sądu pociągniony. Jeneralny prokurator wprowadzaiąc przeciw nim sprawę oświadczył: Dalekiemi iesteśmy wynosić niewdzięczność na cnotę publiczną. Gdy obciążony wiekiem woiownik na wiadomość o śmierci dawnego swoiego wodza potaiemnie żal swóy wynurza, gdy po zrysowaney iego twarzy łza płynie, chętnie przebaczamy to pomimowolne wzruszenie; ale gdy sprawcy wszelkich nieszczęść w naszey oyczyznie oddawany iest hołd publiczny i niejako narodowy wzywany iest do żałoby, iest to ubliżeniem prawemu tronowi i całey Francyi, &c. Bartelemy porównał w swey obronie Bonapartego z Cezarem, Pompeiem, a nawet Ludwikiem S. Oba obwinieni zostali iednak przez sąd uwolnionemi.

P. Bousquet-Deschamps, który dla politycznych pism ztąd uciekać musiał, i udał się do Madrytu, gdzie nad dziennikiem pracował, znaydował się właśnie w Barcellonie gdy tam żółta gorączka wybuchnęła, i wielkie czynił przysługi Francuzkim tam lekarzom. Nieodstąpił nieszczęśliwego Lekarza Mazet poki życia nie zakończył. Pragnie on do Francyi powrócić i otrzyma zapewne przebaczenie od J. K. Mci.

Z Marsselii odpłynęły znowu 3 okręty do Grecyi z 150 Niemcami, chcącemi walczyć za wolność Greków. Przy przeglądaniu ich papierów przed odpłynieniem zostało 3 z nich na ląd odesłanych, ponieważ nie mieli wiarygodnych paszportów.

Do kantoru dziennika Konstytucyonisty przybył młody Greczyn, posiadaiący, iż przybywa z północnych Niemiec. Znayduie on się w biednym stanie i redakcyia rzeczonego dziennika wzywa do składek dla nieszczęśliwego tego młodzienca.

Podług pism tuteyszych Grecy przy zdobyciu twierdzy Monembasia w Morei zdobyć razem mieli 120 dział i 10,000 karabinów.

*Z Londynu d. 10 Listopada.*

Gazeta Goniec zaprzecza wieści, iakoby Rossyia nowego posła do Stembułu wysłała.

Nowy Lord Prezydent miasta obiął wczoray urzędowanie swoie, i pomimo natłoku ludu odbył się wiazd iego bez naymnieyszey zdrożności.

W Chatam buduią 8 woiennych okrętów, pomiędzy któremi ieden

nazwany Jerzy 4ty na 120 dział, a dano ieszcze rozkaz na wystawienie 5 innych, pomiędzy którémi będzie także ieden nazwany Neptum na 120 dział.

Z Manszestru piszą: że płodny w wynalazki prządarz bawełny w Ardwick wynalazł poruszaiący się sam przez siebie wóz parowy, który bez koni w górę i z góry 9 do 10 mil na godzinę ubiega, i zdatny iest tak dla podróżnych, iako i przewozu towarów.

Tak ztąd, iako i z innych miast Anglii wspieranemi są potaiemnie Grecy w Morei bronią, ammunicyią, &c.

Z Brazylii przybył tu pocztowy statek Swiftsure, który d. 26 Sierpnia Rio-Janeiro, a d. 24 Września Pernambuko opuścił. W ostatnim mieście uknowany został nowy spisek na obalenie rządu; ale spiskowi zostali w dwóch potyczkach pobitemi, tak, iż przy odeyściu tego okrętu nie zachodziła iuż żadna względem nich obawa.

Z pół milliona balów bawełny, które Ziednoczone Stany północney Ameryki wydaią, wywożą surowey 390,820 balów i to do samey Anglii 252,218 balów.

W gazecie Nowey Jersey znayduie się następuiące doniesienie: D. 8 Lipca sprzedanych zostanie 131 processów. Są one własnością adwokata, który chce się od spraw usunąć. Wiedzieć potrzeba, że klienci są bogaci i uporczywi.

Kongress Kolumbiyski zatwierdził przyłączenie Kundinamarka (Nowey Grenady) do Wenezueli, które ieden kray stanowią, a względem niewoli postanowił: że wszystkie urodzone dzieci po pierwszem ogłoszeniu niepodległości używać maią praw wolnych ludzi. — Jenerał Bolivar zrzekł się wszystkich penssyy, które miał sobie wyznaczone (25,000 piastrów rocznie iako wódz naczelny i 50,000 iako prezydent Rpltey Kolumbiyskiey) tudzież wszystkich nadzwyczaynych nagrod, które mu iako obrońcy oyczyzny nadane bydź mogły. Nie wziął iak 10,000 piastrów dawney z klassy publiczney.

*Z Madrytu d.* 29 *Października.*

Minister skarbu złożył swóy urząd.

Po złożeniu woyskowego dowództwa w Kadyxie przez Jenerała porucznika Mar: de la Reunion, mianował J. K. Mość na iego mieysce tuteyszego Dowodcę Adilla, a my dostaniemy znowu Jenerała la Torre.

Mianowany niedawno dowodcą w Zamora Jenerał Empecinado, złożony iuż został z przyczyny, że woysku odczytać kazał mocne przeciw rządowi pismo Deputowanego Apuente, w którym ostatni donosi o istnieniu środkowey junty na obalenie konstytucyi, i obwinia Ministrów: że przez swoie pobłażanie daią spiskowym broń w ręce i odpowiedzialnosć ich nie iest dostatecznie zachowana.

Liweranci nie chcą woysku dostarczać żywności, ieżeli na 8miomiesięczną zaległość nieodbiorą cokolwiek pieniędzy. Korpus weteranów w Walencyi byłby z tey przyczyny głód cierpiał, gdyby Jenerał kapitan nie był go własnemi wsparł pieniądzmi.

Dawny dług Hiszpanii, od którego płaci prowizyią, wynosił do 20 Września 164 mill. 30,279 realów, a nowy 448 mill. 570,268 realów.

Dziennik handlowy Kadyxki wykazał

"Handel nasz znayduie się w opłakanym stanie i nieochybnie zupełnie upadnie, ieżeli gorząd nie wesprze. — Stan zdrowia tego miasta czyni także słuszną obawę. W przeciągu 3 dni umarło tam 44 ludzi, a w Santa Maryia 32.

Na wyspie Majorce panuie śmierć i rozpacz; padaiące na żołtą gorączkę ofiary nie są do zliczenia. Miasto Palma iest puste, a cała wyspa dla przecięłych związków widzi się bydź od całego świata opuszczoną. Głód nierównie okrutny iak pomor zaczęna mięszkańcom dokuczać.

Do publicznych składek dla cierpiących morową chorobę przyłożył się poseł Francuzki 2000 realów.

Posłane nie dawno do Tortosy 300 owiec dla zasiłku chorych, wyzdychały tam nagle aż do 17.

P. de Castro mianowany iest pełnomocnym Ministrem przy Dworze Portugalskim.

W Alkaniz rozbroił lud milicyią, oddalił konstytucyyne władze i inne ustanowił. Wysłane przeciw burzycielom woyska nie odważyły się wnyiść do miasta, ale czekały na większą siłę w Fuentes, i skoro ta nadesła przywróciły dawny porządek.

Czynna milicyia iest podług uchwały Stanów do wewnętrzney tylko służby przeznaczoną.

Stany obrały wczoray na drugi miesiąc prezesem swoim P. Martinez de la Rosa, a wiceprezesem P. Ramon. Amerykański Deputowany Paul wniosł wczoray, aby wezwać Ministeryium do podania naydogodnieyszego sposobu do uspokoienia zamorskich prowincyy, gdyż rozchodzą się o ich stanie naysmutnieysze wiadomości. P. Torreno radził, aby zostawić czas Ministrom, którzy lepiey uwiadomionemi bydź muszą o tamteyszem położeniu rzeczy, niżeli Stany, do podania stosownych środków. Mimo tego iednak przyięty został wniosek P. Paul.

*Z Lizbony d. 23 Października.*

Akademia nasza umieiętności wyznaczyła kommissyią do zebrania działań dawnych Stanów, które za Jana 1go i 2go od r. 1414 do 1495 zgromadzane były.

P. Carneiro wniosł w Stanach, aby prosić Oyca S. o upoważnienie Nuncyusza tuswego, podobnie iak w Madrycie, o sekularyzowanie zakonników. Tenże żądał zniesienia w Portugalii zakonu Maltańskiego.

P. Moura podał Stanom d. 20 b. m. w imieniu Biskupa Francuzkiego Gregoire historyczny iego wywod o wolnościach Gallikańskiego i wszystkich Katolickich Kościołów w dawnieyszych wiekach, co Stany z wdzięcznością przyięły.

Gazeta rządowa przywodzi na dowód, iakie już rewolucyia przyniosła korzyści: że w Lipcu r. 1820 należał się woysku za 5 miesięcy żołd, a teraz tylko za dwa miesiące, równie iak pensyionowanym i oddalonym woyskowym, którym dawniey po 30 miesięcy zalegał. Wiele rządowych papierów, które iuż żadney wartości nie miały, płacą dziś po 30 za 100. Obligacye za dostawy dla woyska, które sprzedawane były po 15 do 20 za 100, płacą dziś przeszło 50.

Dziennik Astro de Lusitania żali się że wezwanie do Portugalczyków względem tworzenia patryiotycznych towarzystw (klubów) dla prożney obawy nie bierze skutku.

Wydany został rozkaz do zamknięcia Biskupa Angry w klasztorze, a Pułkownika Paulo w twierdzy.

*Z Hagi d. 10 Listopada.*

Onegday 101 wystrzałów z dział ogłosiły odniesione nad Sułtanem Palemban u zwycięztwo. Officerowie, którzy tę wiadomość z Batawii przywieźli, iedli u Dworu obiad.

Podług oznaymienia rządu na przylądku Dobrey nadziei pod d. 8 Sierpnia wystawioną została na wniyściu do tamteyszey zatoki wieża latarniowa.

W Bruxelli uwięziono pewną osobę i w ścisłem więzieniu osadzono.

*Z Alexandryi d. 25 Sierpnia.*

Mięszkańcy miasta tuteyszego przestraszonemi przed kilku dniami zostali niespodzianym hukiem dział z cytadeli i wszystkich batteryy, który zapowiedział im przybycie tu Wicekróla Mehemed Ali. Na tę wiadomość pośpieszyli wszyscy Frankowie do kanału, dla przypatrzenia się wysiądzeniu tego Xcia. Jazda osady tuteyszey stanęła na drodze idącey z miasta do słupca Pompeiusza. Albańska piechota zaięła na teyże drodze swoie stanowisko. We 3 godziny dopiero nadpłynął statek z Xięciem, który przy radosnych okrzykach licznych widzów i wystrzałach z dział na ląd wysiadł.

Od bawienia tu Wicekróla nadbiegło do niego kilku Tatarów czyli gońców z Stambułu, którzy przywieźli mu rozkazy, aby przyśpieszył dostawę żywności do tey stolicy, która codziennie staie się potrzebnieyszą. Porta żąda od niego więcey okrętów i wysłania woyska na wsparcie twierdz i zamków w Morei, które Grecy oblegaią i w krótce do poddania się przymusić mogą. Miasto Alexandrya nie iest zresztą zupełnie spokoyna, i gdyby Wicekról nie znaydował się w iego murach, możeby Frankowie padli iuż ofiarą nieładu, który groził mu przed kilku dniami. Rzecz tak się ma: Gdy stoiące w tem mieście osadą woyska Wicekróla dowiedziały się, że Grecy zabrawszy Tureckie okręty lud ich zamordowały, zbuntowały się przeciw swoim dowodzcom, przebiegały w nieładzie ulice Alexandryi i groziły osobom i własnościom Franków. Wierne woyska, które przeciw tym buntownikom wysłano, przywróciły ieduak porządek. Uwięzieni winowaycy zostali woyskowo ukaranemi; niektórych ścięto a innych utopiono. Mniey winnych posłano do woysk Sułtana do Stambułu. Gdy Mehemed Ali dowiedział się o grożącem niebezpieczeństwie Franków, przedsięwziął zaraz środki do zapewnienia na zawsze spokoyności. Zapewnił na nowo Europeyczyków o swey opiece i poprzysiągł na swoią brodę, iż nie opuści Alexandryi poki sprawy między Turcyią i Grecyią zakończone nie zostaną. To przyrzeczenie, które Frankowie z wdzięcznością przyięli, uspokoiło ich i oddali się znowu sprawom handlowym.

*Z Zante d. 25 Września.*

O nieszczęśliwych zdarzeniach, które na wyspie Cypru zaszły, odebraliśmy tu następuiące doniesienie:

Dywan nakazał rozbroienie wszystkich mięszkańców Cypru. Basza wydał zaraz rozkaz do mieszkańców, aby żaden nie ważył się zatrzymać lub ukryć broni. Rozbroiono Franków i Ormianów a nawet rzeźnikom odebrano ich narzędzia. Lecz biada tym u którychby znaleziono proch lub broń ukrytą! Wielu których to nieszczęście spotkało, pozbyli się

raz głów. Tymczasem Basza dla większego swoiego bezpieczeństwa sprowadził 2000 Turków z Akry, którzy połączyli się z dawnieyszemi. Jakże okropnym stał się teraz stan wyspy! Barbarzyńcy rabuiąc i morduiąc przebiegali z krzykiem po wszystkich ulicach. — Pewney niedzieli oddział z 80 Turków udaiąc się do St. Pantaleon, przechodził w drodze około Kościoła, w którym pobożni Chrześcianie błagali Wszechmocnego o opiekę. Przerwali barbarzyńcy ich modły strzelaiąc do okien Kościoła, tłukąc kolbami i krzycząc przeraźliwie. Przerażone strachem w Kościele Matki trzymaiące na rękach dzieci padały na ziemię omdlałe. Z śmiechem odstąpili potem wściekli barbarzyńcy, lecz w dalszey drodze znieważyli także obcych konsulów, podziurawiwszy kulami ich chorągwie. Przewidując iednak Basza skutki barbarzyńskiego swojego postępu, napisał do Kapitana Baszy, aby mięszkańców wyspy buntownikami ogłosić. Ostatni odpisał mu, aby to wprzód dokładnie rozpoznał. Zwołał on potem wszystkich Chrześciiańskich Xięży do Nikosia. Przybyli i kazał ich do swoiego seraiu zaprowadzić. Zamknięto zaraz bramy; wielu biskupow ścięto innych obwieszono lub utopiono. W krótce znakomitszych mięszkańców miasta Larnica i wielu innych miast wycięto, przełożonych klasztornych wywieszano i nakoniec synów naybogatszych mięszkańców zmuszono przeyść do Islamismu. Od wsi do wsi ciągnęli potem chciwi krwi barbarzyńcy i złupiwszy ie, mięszkańców rozegnawszy lub wymordowawszy one spalili. Wyspa Cypru utracić miała w okropnem tem spustoszeniu 25,000 ludzi.

*Od granic Tureckich d. 31 Października.*

Basza Saloniki oznaymuiąc rozkaz W. Sułtana względem powszechnego uzbroienia, wyraził w swey odezwie: "Grzeszne uroienie Raiahów, którzy się przeciw prawemu swoiemu Panu buntuią i państwo przodków swoich przywrócić usiłuią, ściągnie karę grzechu na ich głowy; gniew Allaha i iego proroka zetrze tych niewiernych na proch. Każdy Muzułman powinien w podobnych przypadkach uprzedzać Pana, i iadowitemu wężowi łeb uciąć, aby ziemi niezarażał."

Przez Stambuł przechodzą ieszcze nieustannie Azyianie, a zwłaszcza nad Dunay, dokąd idą także działa i ammunicyia i udać się ieszcze ma 40,000 janczarów. Zdaie się, iż przedsiębrane są środki bezpieczeństwa na przypadek, gdyby żądana rękoymiia dla Greków znaleść miała trudność.

Nie udał się Baszy czwarty attak na warownią Grecką pod Kassandra i wiele ludzi utracił, lecz codziennie przychodzą mu z Azyi posiłki.

W odnodze Kassandra zabrali Grecy trzy okręty pod banderą Turecką, na których znaydowała się broń i ammunicyia dla woyska Tureckiego, tudzież 65 officerów Angielskich i kilkunastu żydów, którzy tę broń w Korfu na rachunek Porty zakupili. Anglików poprowadzono do Idra, zkąd zapewne odesłanemi zostaną do Korfu, a żydów utopiono. — Doniesienia okrętowe głoszą, iż Grecka flotta uderzyła d. 16 Października pod przylądkiem Navarino na Turecką i znaczną zadała iey klęskę. Podług niektórych mieli Grecy 21 Tureckich okrętów zabrać a 13 spalić. Podania te iednak potrzebuią

tem bardziey potwierdzenia, że inne doniesienia przypisuią Turkom zwycięztwo.

Grecy i Sulioci stoczyć mieli na początku bieżącego miesiąca pod Arta bitwę z Churszyd Baszą, w którey Basso Bey poymany, a drugi w dowodztwie Basza Ismeil zabity został. Niektóre listy podaią stratę Turków do 10,000 ludzi; znaczną iednak bydź musiała, ponieważ Turcy cofnęli się aż do okolic Laryssy w Tessalii, i tam nowych posiłków oczekuią. Turcy ofiarowali za Basso Beja znaczny okup; lecz słychać, iż kapitani Albańscy oddać go chcą Ali Baszy, który mu oddawna śmierć poprzysiągł.

Opanowanie przez Greków w Peloponesie Navarino, dawnego Pylos, iest nader wielkiey wagi, nie tylko, że od strony morza zasłania Messenią i Lakonią, ale także dla wielkiego i głębokiego swoiego portu, do którego wnyścia broni sławna z klęsk Spartanów w Peloponskiey woynie wyspa Sphakteria. Tu znaydzie Grecka siła morska bezpieczne stanowisko, a w przedsięwzięciach swoich przeciw zbiegłym do wód Jońskich Tureckim okrętom wszelką łatwość. Bohaterowie morscy Grecyi Jubary Alexis, zięć heroiczney Bubliny, i Apostolu wszędzie byli zwycięzcami, gdzie im tylko Turcy dostali. Tymczasem ocknęli się Turcy z snu swoiego: kupami przychodzą z Azyi do Europy. Barbarzyńcy ci stali się oraz podstępnieyszemi i wściekleyszemi; ogłosili przebaczenie. Za ich pozwoleniem mogą Grecy odciągać, lecz w drodze wszystkich zabiiaią. W nocy wyszukuią ich w wszystkich zakątkach, wiążą parami za nogi i wrzucaią w morze. Zagrabione Greckie dziewczęta sprzedawane są po 40 do 50 piastrów, i często od nieludzkich swoich panów w domach są zabiiane. Chłopcy Tureccy od 10 do 12 lat są przynaymniey nożami uzbroieni i kłuią Chrześciiańskich chłopców, gdzie ich natrafią lub ranionych śmiertelnie Greków dobiiaią. Słowem gwałty tych barbarzyńców nie są do opisania; w Stambule, Smirnie, Efezie, Cydonii i innych miastach nie pozostała się przy życiu trzecia część powiększey części maiętnych mięszkańców. Przeszło 60,000 Greckich rodzin stało się żebrakami. Okrucieństwa te Turków nigdy zupełnie nie ustały i teraz są liczneysze i zapalczywsze, iak rozeszła się na nowo wieść o woynie z Rossyią i iak W. Sułtan nakazał powtórnie powszechne uzbroienie.

*Z Zemona (nadgranicznego w Serwii miasta) d. 20 Października.*

Przybyły tu Macedończyk powiada, że Turcy pod Kassandra 15,000 (?) ludzi utracili. Rozzarci przez to Muzułmanie postanowili wyrznąć wszystkich Chrześcian w Salonice i Seres. W Seres dotrzymali słowa; iuż tam żaden Grek nie żyie. W Salonice winni Chrześcianie swoie ocalenie niespodziewaney wcale okoliczności. Czterey Baszowie, którzy w potyczkach pod Kassandrą dostali się w ręce Greków, napisali do tamteyszych dowodców Muzułmanów: "Los nasz zawisł od waszego umiarkowania; za pierwszą głową, którą każecie w Salonice Grekowi uciąć, polegniemy wszyscy czterech męczeńską śmiercią. Na owczas krew nasza spadnie na was i wasze dzieci.,, Pismo to skutkowało. Żadnemu Grekowi w Salonice nie spadł włos z głowy. (Cały iednak ten artykuł potrzebuie potwierdzenia.)

# DODATEK
## DO Nro 95.
# GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 28 LISTOPADA 1821 ROKU WE SRODĘ.

*Z Wiednia d. 19 Listopada.*

Nadeszłe prosto z Batawii listy pod d. 15 Czerwca donoszą o przybyciu tam w podróży do Chin Ces: Austryackiey fregaty Karoliny. Stan zdrowia ludu był bardzo dobry i podróż dotąd szła pomyślnie.

Dostrzegacz Austryiacki zawiera następuiący artykuł:

"Gazeta Angielska Goniec powstaie mocno przeciw rzekomemu nowemu fermanowi W. Sułtana pod d. 10 (a podług innych pod d. 14) Września, którym nakazał powszechne uzbroienie przeciw wiarołomnym swoim nieprzyiaciołom. Rzeczona gazeta zapewnia, iż listy z Stambułu do 25 Września nic wcale o takowym fermanie nie wzmiankuią, i osnowa iego aż nadto okazuie, że iest zmyślony.

"My dodaiemy do tego, że naygodnieysze wiary doniesienia z Stambułu nie tylko do 26 Września, ale do ostatniego Października takież zachowuią milczenie. W mocnem iedynie przekonaniu, że cokolwiek oświeceni czytelnicy nie uwierzą tak grubemu oszukaństwu, zaniedbaliśmy dotąd ten fabrykat, którego osnowa dostatecznie okazuie bydź zmyślonem, ogłosić kłamstwem. Gazeta Goniec czyni słuszną uwagę, iż ogłoszenia podobnego pisma nie mogłoby bez poprzedzaiącego wypowiedzenia woyny nastąpić, lub przynaymniey z nim razem, i sądziliśmy, iż ta trafna uwaga dostateczną będzie do sprostowania błędu. Ztem wszystkiem zdaie się, iż pomyliliśmy się, bo pisma publiczne nie przestaią tak przyiemnego im fermanu z krociem innych zmyślonych rzeczy po Europie rozszerzać."

*Od brzegów Menu d. 13 Listopada*

Do ciała prawodawczego w Frankforcie nad Menem obrano powiększey części wychodzące członki. — Towarzystwo badaczów natury w temże mieście wysłało do Egiptu PP. Geist i Heyl, do których dołączy się ieszcze w Liwornie P. Ruppel, który zwiedził już ten kray w r. 1798. Patent na członka tego towarzystwa, który wiozą dla tamteyszego Baszy, iest w Niemieckim języku napisany, lecz ma bydź

w Livernie na ięzyk franka zwany przełożony (ięzyk mięszany, który iest w sprawach handlowych na wschodzie używany) Przez ten zaszczyt spodziewaią się dostateczną otrzymać opiekę dla podróżnych.

Gazeta Spirska wyraża: " Dobrze się stało, iż przynaymniey raz dało się czuć trzęsienie ziemi w Niemczech, bo dobrym naszem ludziom przypomniało, że istotnie ieszcze na ziemi mięszkaią. Nie ieden z nich sądził, że mięszka już na siodmem piętrze Nieba i nie słyszy iak tylko granie Aniołów. Szczęk i wstrząśnienie wyrwie może dobre matki z ospałości i otworzą znowu na świat oczy.,,

Dla uzupełnienia woyska Bawarskiego nakazano wybrać w całem Królestwie 10,000 popisowych z r. 1800, który wybor ukończyć się musi w przyszłym miesiącu. Większa iednak część nowozaciążonych po zapisaniu do pułków, powróci za urlopami do domow i czasami tylko na ćwiczenia będzie zwoływaną.

W Manheimie umarł d. 10 b. m. po dziewięciodniowey chorobie na zapalenie w piersiach Niderlandski poseł Admirał Kinkel.

Dla mizernego zbioru wina w Wircburgu odstąpiona została na ten rok dziesięcina.

Ogrodnik Lankman w Lionie przywiozł w r. zeszłym z Londynu nowy nieznany ieszcze na stałym lądzie gatunek ziemniaków, zasadził ie i zebrał; zasadził ie znowu na tę wiosnę i zebrał ich 2160 funtów. Każdy krzak wydaie 15 do 18 funtow. Są one podługowate, maią czerwoną skorę i smak przedziwny.

Gazeta Szafnuzy ogłosiła co następuie: Młodzi tylko i zręczni ludzie przyymowanemi są do Jezuickiego nowicyiatu w Breg w Galicei. W Vundens odbywali trzey Jezuici przez 10 dni missyie i tyleż dni święcili wieśniacy uczęszczaiąc na to nabożeństwo. Oycowie Missyi narze noszą na czarney sukni pielgrzymski płaszcz z koziey skory z siercią, u skorzanego pasa wielki rożaniec, pod sercem krzyż, a w ręce na 7 stop długą pielgrzymską laskę z dwiema gałkami.

Professor Barnbas, który był dawniey w Chios pisze pod d. 21 Września z Idryi: —" W Idryi i Spezzyi przyięto z wielkim zapałem maytków, przybyłych dla naprawy okrętów i wzięcia potrzeb woiennych. Pomagały im żony i dzieci; napominały ich oraz, aby raczey wszyscy za oyczyznę polegli, a nie oddawali iey pod ohydne iarzmo Tureckie. Widząc to mężowie i oycowie, poprzysięgli na brzegu, iż pobiią flottę Turecką, lub bohatyrską śmiercią życie zakończą.,,

*Od granic Hiszpańskich d. 1 Listopada.*

Z Barcellony mamy wiadomość, iż Lekarze Francuzcy Pariset, Baily i François są zupełnie zdrowemi. Choroba zdaie się bardzo zmnieyszać. Zmarłemu tam Lekarzowi Mazet wystawiony bydź ma pomnik. — Dawnieyszy pomor od 250 do 300 ludzi codziennie zmnieyszył się tam d. 24 Października do 170, a d. 26 do 101.

Gdy Lekarze Francuzcy do Barcellony przybyli, dowiedzieli się, że już przeszło 9000 ludzi padło ofiarą żółtey gorączki, i że po 300 ludzi codziennie umiera. Miasto to utraciło dotąd w krótkim przeciągu czasu 15,000 ludzi. Zostaie one równie iak iego cytadela prawie bez woyska, gdyż wszystko wyciągnęło na zmocnienie kordonu.

*Z Włoch d. 4 Listopada.*

Podług listów z Neapolu spodziewana tam iest w krótce zmiana Ministrów. — W całem Królestwie tak w Neapolu, iako i Sycylii zabroniony iest surowo wywóz ludzi do Grecyi. Spodziewaią się nawet, że w krótce przecięty zupełnie zostanie związek między tem Królestwem i wyspami Archipelagu i Moreią.

D. 24 z. m. o północy uderzył piorun w teatr Marcellusa w Rzymie, przedarł się przez sklepienie i zginął w podziemnych gankach.

W Gazecie Piemontskiey pod d. 27 Października czytamy: "Pisma Francuzkie rozgłosiły niedawno, że gorączka żółta pokazała się także w porcie Liworneńskim; teraz mówią, że nie żółta gorączka, ale znana pod nazwiskiem *Cholera morbus* choroba. Musiemy zatem donieść, że ta przez łatwowierność rozpuszczona wieść, która wiele temu miastu szkodzić może, zupełnie iest zmyślona.„

*Z Sztokólmu d. 9 Listopada.*

Na odbytey niedawno kapitule orderów otrzymało wiele osób wielkie i małe krzyże orderu mieczowego. Tegoż dnia posunął Monarcha wielu woyskowych w sile lądowey i morskiey na wyższe stopnie.

D. 7 poiechał Król z Następcą tronu do letniego zamku Rosersberg, gdzie obchodzone będą urodziny naszey Królowey.

Jutro nastąpi zaślubienie Barona Stierneld z córką Ministra stanu Engeström.

Całkowity koszt na zrobienie i wystawienie posągu Karola 13go wynosić ma 250,000 tal. bankowych.

D. 16 b. m. dany tu bydź ma w wielkiey sali opery bal maskowy. Od zabicia Gustawa 3go podczas maskarady nie było tu balu maskowego.

P. Mejean w Paryżu mianowany tamże został Szwedzko - Norwegskim konsulem.

Pastor Hollendersko - Niemieckiey gminy w Sztokólmie Dunkel posłał z zebranych składek 130 rubli Xciu Goliczynowi do Petersburga, dla wsparcia zbiegłych Greków.

*Z Kopenhagi d. 13 Listopada.*

Azyiatycka kompania tuteysza miała d. 25 z. m. nadzwyczayne zgromadzenie, na którym zachodziło pytanie, czyli na przyszłą wiosnę przedsięwziętą zostanie wyprawa do Chin, lubo ładunek iest iuż i teraz gotowy. Rozwiązanie tego pytania zależało od wypadku: czyli aukcyia herbaty w d. 29 Września poszła korzystnie lub nie. Gdy iednak z tey herbaty sprzedano 4tą część i na niey blisko 18 od 100 po odtrąceniu wszelkich kosztów zyskano, przeto po długich sporach większością 81 głosów przeciw 25 postanowiono przedsięwziąść ieszcze raz do Chin wyprawę. Sprzeciwiaiący się utrzymywali, iż następne aukcyie innych części herbaty nie poydą tak pomyślnie.

Na Laland przez dotychczasowe ciepłe i wilgotne powietrze tak wiele namnożyło się ślimaków i robactwa, iż w wielu mieyscach wyiadły zupełnie oziminę i drugi raz siać musiano.

Sławny Professor Brönsted, który bawi teraz we Włoszech, ma bydź dyrektorem nowey akademii w Soröe.

Pod naszemi brzegami wiał także niedawno okropny wicher.

Umarł tu pewny szewc bogaty po

długiey i ciężkiey chorobie; w kilka minut znowu otworzył oczy i ieszcze żył kilka godzin, poczem znowu skonał; co pwtarzał 11 razy w przeciągu dni 4. Gdy ostatni raz skonał, nie chciano wierzyć, i dopiero gdy ciało zaczęło wydawać nieprzyiemny odór, uwierzono, iż nieboszczyk żyć przestał.

*Dnia 26 i 27 Listopada 1821.*
*Cena zboż różnego gotunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.*

| Korzec | 1. Zł. | gr. | 2. Zł. | gr. | 3. Zł. | gr | 4. Zł. | gr |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| — Pszenicy | 25 | — | 23 | — | 22 | 15 | 20 | — |
| Korzec Zyta | 21 | — | 19 | — | 18 | — | 16 | 15 |
| — Jęczmienia | 12 | 15 | 12 | — | 11 | — | 10 | — |
| — Owsa | 5 | 6 | 4 | 10 | 4 | — | — | — |
| — Jagieł | 28 | — | 27 | — | 26 | — | 21 | 15 |
| — Grochu | 13 | — | 11 | 15 | 11 | — | 9 | 15 |
| — Rzepaku | 16 | — | 15 | — | 14 | — | 13 | 15 |

*W Gdańsku dnia 16 Listopada.*
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Pszenicy | od Złp. | 720 | do | 960. |
| Żyta | — — | 440 | — | 480. |
| Jęczmienia | — — | 280 | — | 300. |
| Owsa | — — | 240 | — | 260. |
| Grochu | — — | 360 | — | 400. |

## Bieg Pieniędzy

*W Krakowie d. 26 Listopada.*

| | | Złp. | | gr. |
|---|---|---|---|---|
| Czer: Zł: Holl: monetą Courant | | 20 | | gr. |
| — detto Cesarski . . . | — | 19 | — | 20 |
| Fryd. Pruskie . . . . | — | 34 | — | — |
| Luidor . . . . . . . . | — | 37 | — | — |
| zoto frankowy . . . . | — | 32 | — | 15 |
| Szeiny Wiedeńskie za 100 | — | 230 | — | — |
| Złoty ryński Szeinami . | — | 1 | — | 21 |

## TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek, d. 29, dana będzie Opera w 3ch aktach: *Rochus Pumpernikiel*, w ktorey przybyły zę Lwowa znany na tuteyszey scenie JP. Romanowski artysta, poleci się (w roli JALAPY, doktora) względom Prześ: Publiczności.

W Niedzielę zaś, d. 2 Grudnia, dany będzie balet pantomiczny nowo urządzony przez P. Couder we 2ch aktach, pod nazwiskiem: *Drwal*, czyli: *Rekrut z własney woli.* — Który poprzedzi Komedyia w 3ch aktach, oryginalnie przez P. Bogusławskiego napisana: *Spazmy modne.*

## DONIESIENIA.

Dnia 30 Listopada r. b. na Kazimierzu przy Krakowie w Domu pod L. 36 odbędzie się sprzedarz przez publiczną licytacyią w drodze exekucyi Sądowey zaiętych ruchomości, iako to: Stołków, stołów, kanap, komód, biórka, lustra, zegaru i t. p. sprzętów domowych, tudzież dwóch par koni, wozów i t. d. Którzyby sobie życzyli takowe zalicytować na oznaczony czas i mieysce z gotowemi pieniądzmi przybędą. — W Krakowie d. 24 Listopada 1821 r.

*Jarzyński, Kom. Sąd.*

W Kancelaryi podpisanego Komornika Sądowego, to iest w domu przy ulicy Grodzkiey pod L. 26/27 stoiącym dnia 4 Grudnia r. b. 1821 odbedzie się sprzedarz przez publiczną licytacyią w drodze Exekucyi Sądowey zatradowanych kosztowności: iako to: pereł Kołkuckich, łańcucha złotego, krzyża złotego rubinami wysadzanego, łyżek srebrnych, trzonków do nożów i widelców także srebrnych, i t. p. Takowe kosztowności można widzieć przed licytacyią w Kancelaryi podpisanego każdego czasu. Którzyby sobie takowe życzyli zalicytować zaopatrzeni w gotowe pieniądze raczą się na oznaczone mieysce i godzinę zeyść. — W Krakowie d. 23 Listopada 1821 r.

*Jarzyński, Kom. Sąd.*

W handlu Jana Nep: Waltera i Kompanii w Krakowie pod Nrem 499 znayduie się skład Not muzycznych drukowanych na różne instrumenta po miernej cenie.